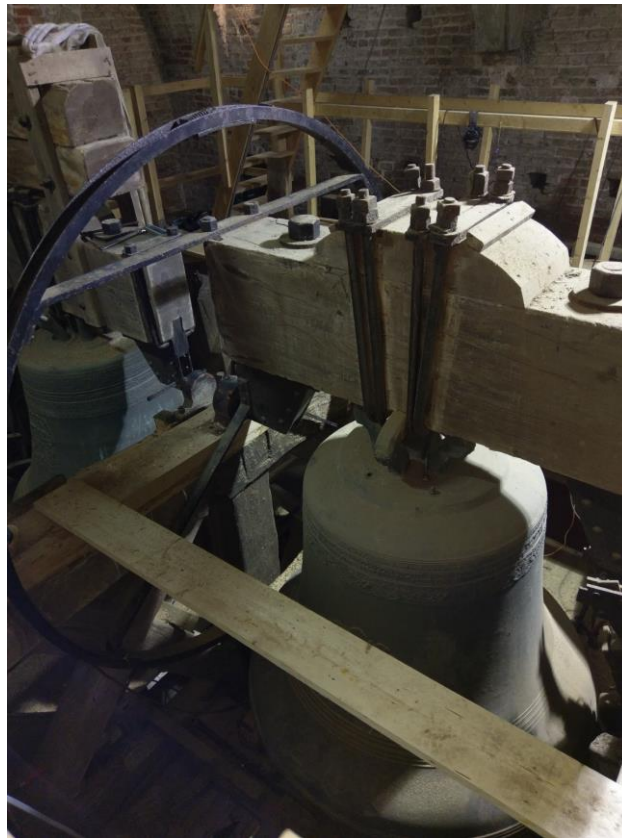

STICHTING TOT BEHOUD VAN MONUMENTEN IN DE GEMEENTE SÚDWEST-FRYSLÂN

JAARVERSLAG 2019

*Bezoekadres: Kruizebroederstraat t.o. 31, Sneek
Postadres: Postbus 138, 8600 AC Sneek
Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)
IBAN NL 23 RABO 0325 5695 68
E-mail: info@stichtingmonumentenswf.nl
Website: www.stichtingmonumentenswf.nl*

Inhoud

De jaarverslaggeving bevat de onderdelen jaarverslag (bestuursverslag) en jaarrekening.

In het jaarverslag zijn opgenomen de statutaire naam van de stichting, de omschrijving van de doelstelling, de samenstelling van het bestuur en het verslag van de activiteiten.

De jaarrekening bestaat uit de balans, de staat van baten en lasten, de toelichting op de balans en op de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht.

	<u>Pagina</u>
1. Jaarverslag (bestuursverslag)	
1.1 Statutaire naam	5
1.2 Omschrijving van de doelstelling	5
1.3 Samenstelling van het bestuur	6
1.4 Verslag van de activiteiten van de stichting	6
1.5 Verslag activiteiten instandhouding objecten	12
2. Jaarrekening	
2.1 Balans 31 december 2019	20
2.2 Staat van baten en lasten 2019	21
2.3 Toelichting op de balans 31 december en op de staat van baten en lasten	22
2.4 Kasstroomoverzicht	31

Doel van de jaarrekening is informatie te verschaffen over de financiële positie, resultaten en wijzigingen in de financiële positie van de stichting.

Bij de indeling en samenstelling van het jaarverslag is deels gebruik gemaakt van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en dan voornamelijk de richtlijn 640.

1. Jaarverslag

De jaarverslaggeving van een Organisatie zonder winststreven bevat ondermeer een bestuursverslag, waarin ten minste opgenomen:

- De omschrijving van de doelstelling.
- De samenstelling van het bestuur.
- Een verslag van de activiteiten.

1.1 Statutaire naam

Bij notariële akte van 29 december 2010 is opgericht de stichting met de naam: **Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân.**

De stichting heeft haar zetel in de gemeente Súdwest-Fryslân.

De stichting is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 51616009.

De Belastingdienst heeft de stichting per 1 januari 2011 aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De aanmerking geldt voor onbepaalde tijd.

1.2 Omschrijving van de doelstelling

Artikel 2 van de statuten stelt dat het doel van de stichting is het:

- a. bevorderen van de instandhouding van monumenten als bedoeld in de Monumentenwet 1988 en/of de gemeentelijke Erfgoedverordening, voor zover gelegen binnen de grenzen van de gemeente Súdwest-Fryslân;
- b. verrichten van alle verdere handelingen, die met het genoemde onder a. in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn;
- c. beheren van de monumenten.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a. het in juridische eigendom verwerven van monumenten als hiervoor omschreven;
- b. het (doen) restaureren en onderhouden van de verworven monumenten;
- c. nauw contact te onderhouden met de verantwoordelijke gemeentebestuurders van de gemeente Súdwest-Fryslân;
- d. het vergroten van het draagvlak onder de bevolking voor de monumenten;
- e. de verwerving van geldmiddelen;
- f. alle andere wettige middelen die voor het doel bevorderlijk kunnen zijn.

1.3 Samenstelling van het bestuur

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2019 is als volgt:

Naam	Functie	Periode	Rooster van aftreden
J.W. Boekhoven	Voorzitter	3 ^e	2023
R. Boersma	Secretaris	3 ^e	2022
A.A. Hoekema	Penningmeester	3 ^e	2020
Mevrouw W. Chr. Vroegindeweyj	Vicevoorzitter	3 ^e	2021
Mevrouw Y. Attema	Bestuurslid	3 ^e	2020
B.J. v.d. Broek	Bestuurslid	3 ^e	2021
Mevrouw A. Koopmans - Walinga	Bestuurslid	3 ^e	2022
H. Smid	Bestuurslid	3 ^e	2023

De leden van het bestuur worden door het bestuur benoemd voor een periode van maximaal vier jaar en zijn na verloop van deze periode steeds direct (her)benoembaar voor een zelfde periode, met een maximum van drie periodes.

Het bestuur heeft in 2017 een profielschets vastgesteld die in de toekomst gebruikt kan worden als richtlijn bij de invulling van vacatures in het bestuur.

Een tweetal bestuursleden heeft als 'kascommissie' de financiële bescheiden beoordeeld. In de vergadering van 6 juni 2019 heeft de commissie schriftelijk verslag gedaan van haar bevindingen.

1.4 Verslag van de activiteiten van de stichting

In dit verslag doet het bestuur schriftelijk verslag omtrent de gang van zaken en het gevoerde beleid in 2019.

Vergaderingen

Het bestuur kwam in het verslagjaar drie keer in vergadering bijeen in de aanbouw van de molen te Witmarsum. Daarnaast hebben bestuursleden diverse gesprekken gevoerd met tal van personen en/of instanties over uiteenlopende onderwerpen betrekking hebbende op het behoud van monumenten.

Contacten met gemeente

Aangaande het verwezenlijken van de doelstelling van de stichting onderhoudt het bestuur nauw contact met de verantwoordelijke bestuurder(s) van de gemeente Súdwest-Fryslân. Tijdens een tweetal besprekingen met de portefeuillehouder wethouder mevrouw Stella van Gent zijn ondermeer de begroting 2019 en de jaarrekening 2018 van de stichting aangeboden, waarbij tevens allerlei zaken aangaande onze stichting, haar objecten en activiteiten zijn besproken.

De voorzitter heeft op 13 mei 2019 de door de gemeente georganiseerde erfgoedbijeenkomst bijgewoond.

Verhuur objecten

Met ingang van 1 januari 2017 worden inzake de verhuur van de Broerekerk de volgende tarieven gehanteerd:

- Normaal tarief: € 250,- per dagdeel en € 25,- per dag voor opbouw en afbreken, borg € 200,-. Hieronder valt ook een huwelijksvoltrekking;
- 'Bolswarder' tarief: € 75,- per dagdeel en € 15,- per dag voor opbouw en afbreken, borg € 100,-. Er is een lijst met Bolswarder activiteiten die hiervoor in aanmerking komen; dit tarief geldt ook voor particulieren en stichtingen woonachtig dan wel gevestigd in Bolsward.
- Elke drie jaar vindt er een indexering c.q. aanpassing van de tarieven aan de 'markt' plaats.

In de huurovereenkomst is een bepaling opgenomen over de annulering van de huur. Zie ook onze site: www.stichtingmonumentenswf.nl/verhuur-broerekerk

Met ingang van 2019 is bestuurslid Henk Smid bereid gevonden om uitvoering te geven aan de werkzaamheden aangaande de verhuur van de Broerekerk. Op basis van de regeling vrijwilligersvergoeding is een vergoeding afgesproken.

De gang van zaken met betrekking tot de verhuur van de Broerekerk is in november 2019 geëvalueerd. Daarbij is gebleken dat een en ander naar wens verloopt.

De kerktoeren te Workum is in 2019 wederom gedurende een periode van drie maanden verhuurd en met de Stichting It Tointsje Leech is een huurovereenkomst gesloten aangaande het object Vuurtoren van Workum.

Geluidoverlast en andere zaken Broerekerk

Met uitzondering van de momenten waarop de kerk is verhuurd, is deze voor een ieder open van ca. 9.00 uur tot ca. 18.00 uur. De afgelopen jaren was de kerk meestal ook 's avonds open. Op verzoek van de omwonenden is, na veel geluidoverlast, besloten de kerk voortaan 's avonds niet meer open te zetten voor publiek. In de wintermaanden is de openstelling een aantal uren korter.

Met de vrijwilliger voor de Broerekerk zijn een aantal basistaken en afspraken gemaakt over allerlei zaken rondom de verhuur en de openstelling. Een uit het bestuur geformeerde werkgroep Broerekerk houdt dienaangaande de vinger aan de pols.

Om de geluidoverlast te reduceren is besloten om geluidwerende voorzieningen aan te brengen. Na veel voorbereidingen en bedrijven die afhaakten om één en ander uit voeren, was het in het verslagjaar eindelijk zo ver. In juli is geluidwerend glas aangebracht aan de binnenzijde van de kerk voor de ramen in de noordgevel, de zijde tegen de erven van de burens. Nadat het glas was aangebracht is een geluidproef gedaan in aanwezigheid van de burens. Ze waren allen zeer positief. Sinds het geluidwerende glas voor de ramen zit, is er geen enkele klacht meer binnen gekomen. In december van het verslagjaar mailde één van de burens: "de geluidswering is nu perfect! Je hoort nagenoeg niets meer!"

Ook de plaatsing van het glas-in-lood raam in het koor is mede van belang voor de geluidswering. Dit glas wordt naar verwachting door en voor rekening van Stichting Bolswards Historie in 2020 aangebracht.

Korenmolen De Onderneming te Witmarsum

Onze vrijwillige molenaar van de korenmolen te Witmarsum, mevrouw Christa Bruggenkamp, heeft gestalte gegeven aan haar plannen/ideeën aangaande de molen. Een ruimte nabij de woning is ingericht voor het bakken en verkopen van brood en andere producten met meel dat in de molen is gemalen. In een tweede fase kan vervolgens worden gestart met de verkoop van belegde boterhammen en koffie/thee.

Hiervoor is een 'businessplan' geschreven. De bedoeling is dat er een combinatie komt van horeca en bezichtiging van de molen. Met het bestuur wordt overleg gevoerd over deze planontwikkeling.

Publiciteit

De website www.stichtingmonumentenswf.nl informeert belangstellenden omtrent de

Home De stichting Monumenten Nieuws Verhuur Broerekerk Contact

Verhuur Broerekerk

- Verhuur Broerekerk en Tarieven
- Verhuurvoorwaarden
- Plattegrond met maatvoering

De Broerekerk kan worden gehuurd voor allerlei zaken. Van trouwerijen tot een fair of een tentoonstelling. Wij verhuren alleen een gebouw. In de kerk zijn geen toiletten aanwezig. Daarvoor kunt u eventueel terecht bij de beheerder van het naastgelegen "Ons Gebouw".

In de kerk zijn wel op diverse plekken stopcontacten aanwezig en ook is er verlichting.

Ook zijn er geen stoelen, tafels of andere inrichting aanwezig. Een huurder dient dit zelf te verzorgen, of een cateraar in te schakelen.

Verhuur waarbij versterkte muziek wordt gemaakt willen wij tot een minimum beperken. Ingeval u tijdens het gebruik versterkte muziek wilt maken, dan dient u een vergunning bij de gemeente aan te vragen.

Wilt u meer informatie over de huur van de broerekerk, kijk dan hiernaast onder **verhuurvoorwaarden**. Zijn er dan nog vragen, neem dan contact op via info@stichtingmonumentenswf.nl. Wij proberen steeds binnen een week te antwoorden. In vakantietijd kan het langer duren.

stichting en haar monumenten. Tevens wordt actuele informatie gegeven over het verloop van restauraties of van andere activiteiten van onze stichting. In het verslagjaar is de website waar nodig / wenselijk aangepast en aangevuld.

Bestuurslid mevrouw Y. Attema is webmaster en bestuurslid H. Smid verwerkt de gegevens met betrekking tot de verhuur van de Broerekerk.

Interne organisatie

Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar. De penningmeester legt jaarlijks uiterlijk voor één april aan het bestuur rekening en verantwoording af van het door hem/haar in het voorgaande boekjaar gevoerde beheer.

In het door het bestuur vastgestelde huishoudelijk reglement (juni 2011) zijn bepalingen opgenomen betreffende ondermeer:

- het rooster van aftreden van bestuursleden;
- het aanbieden van de begroting, een tussentijdse rapportage en de jaarrekening aan het bestuur;
- het instellen van commissies voor bepaalde taken;
- inkoop en aanbesteding;
- de vrijwilligers van de stichting.

Met betrekking tot de inkoop en aanbesteding is bepaald dat er een aanbesteding moet plaatsvinden wanneer de kosten boven de € 25.000,00 worden geraamd. De aanbestedingen zijn de laatste jaren heel scherp. Daar staat tegenover dat alle meerwerk dan in rekening wordt gebracht. Daarom is in de bestuursvergadering van 12 februari 2015 besloten het bedrag van € 25.000,00 te verhogen naar € 50.000,00.

Beleidsplan

In het beleidsplan 2013-2016 zijn ondermeer beschreven de missie en doelen en is aandacht gegeven aan de stand van zaken, ontwikkelingen en knelpunten. Het beleidsplan van de stichting is in het verslagjaar aan een actualisatie onderworpen. Met het concept beleidsplan 2020-2024 heeft het bestuur in 2019 ingestemd waarbij nog een aantal aanvullingen zullen worden aangebracht. Begin 2020 zal het beleidsplan 2020-2024 definitief worden vastgesteld.

Ondersteuning stichting

Van het Steunpunt Monumentenzorg Fryslân is, voor de uitvoering van (technische) werkzaamheden van de stichting, ook in 2019 de heer Harm Haitzma voor gemiddeld 12,15 uren per week (op jaarbasis maximaal 570 uur) ingehuurd. De werkelijk invulling in 2019 kwam uit op 353,5 uren.

In het gemeentekantoor te IJlst heeft de gemeente tot eind dit jaar een flexplek beschikbaar gesteld aan de stichting.

De stichting wordt voorts ondersteund door 17 vrijwilligers. Zij verrichten met betrekking tot 'hun' monument veel werkzaamheden die het beheer en de instandhouding ondersteunen. Het jaarlijkse vrijwilligersuitje is gehouden op zaterdagmiddag 31 augustus 2019. Bezocht is de stad IJlst alwaar een excursie was geregeld. Aan het eind van de middag werd een hapje en een drankje geserveerd.

Mevrouw Reino Elzinga-van der Velde zet zich in als vrijwilliger voor de stichting door als notulist van de bestuursvergaderingen te fungeren. Hiervoor is een vrijwilligersbijdrage vastgesteld.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat er betreffende het "vrijwillige/onbetaalde" karakter van de functie van penningmeester, onevenredig veel werk moet worden besteed aan de financiële administratie. Besloten is daarom voor de uitvoering en de kosten van de administratieve werkzaamheden van de stichting een vrijwilligersvergoeding te verstrekken.

Archief stichting

In overleg en samenwerking met de gemeente is het archief van de stichting gedigitaliseerd.

Bezit van de stichting

Overdracht kerktoren te Easterwierrum en te lens

Vrijstaande toren van Easterwierrum

Nadat overeenstemming is bereikt aangaande een aantal voorwaarden voor de overdracht van een tweetal torens van de voormalige gemeente Littenseradiel, heeft ook de gemeenteraad in de vergadering van 21 november 2019 ingestemd met de overdracht van de monumentale kerktorens. De formele overdracht zal begin 2020 plaatsvinden.

Toren lens

Per 31 december 2019 zijn in eigendom van de stichting de navolgende 23 registergoederen:

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019**

Registergoed	Adres	Postcode	Plaats
Voormalige Broerekerk	Broereplein 10	8701 JC	Bolsward
Kerktoeren Burgwerd	Kerkhof 1	8742 KT	Burgwerd
Amerikaanse windmotor Hartwerd	Kloostervaart	8741 KC	Hartwerd
Kerktoeren Gaast	Zeedijk 9	8757 JV	Gaast
Kerktoeren Ferwoude	Buren 2	8761 PC	Ferwoude
Kerktoeren Parrega	Kerkbuurt 3	8763 MK	Parrega
Amerikaanse windmotor Tjerkwerd	Jousterperweg	8765 PD	Tjerkwerd
Kerktoeren Pingjum	Grote Buren 8	8749 GE	Pingjum
Korenmolen De Onderneming	Molenweg 23A	8748 BL	Witmarsum
Kerktoeren Hindeloopen	Kerkstraat 1	8713 KG	Hindeloopen
Kerktoeren Koudum	Smidsweg 2	8723 BD	Koudum
Kerktoeren Molkwerum	Tsjerkestrjitte 14	8722 HJ	Molkwerum
Kerktoeren Warns	Buurren 37	8721 GN	Warns
Klokkenstoel Skarl	Skarl 9	8721 EX	Warns
Kerktoeren Workum	Merk 5	8711 CL	Workum
Kerktoeren Folsgare	Tsjearddyk 54	8773 KN	Folsgare
Kerktoeren Gauw	Boeyengastrjitte 43	8627 SE	Gauw
Kerktoeren IJlst	Eegracht 48	8651 EG	IJlst
Klokkenstoel met begraafplaats Indijk	Indijk 7	8550 AA	Indijk
Kerktoeren Nijland	Tsjerkegreft 2	8771 SJ	Nijland
Klokkenstoel met begraafplaats Smelbrêge	Smelbrêge 1	8552 MN	Smelbregge
Klokkenstoel Ypecolsga	Ypecolsga 14	8554 RD	Ypecolsga
Vuurtoren van Workum	Hylperdyk 4	8711 HJ	Workum

Verzekeringen

De 23 objecten zijn op basis van de Monumentenverzekering Comfort (Broerekerk: Subliem) ondergebracht bij Donatus te Rosmalen. Tevens wordt gebruik gemaakt van de vorkconstructie. In totaliteit omvat de verzekerde waarde van de 23 objecten een bedrag van € 15.476.000.

Bij Donatus was eveneens een milieuschadeverzekering afgesloten voor de kerktoeren van Parrega en Pingjum en de molen in Witmarsum. Deze verzekering is beëindigd omdat Donatus voor de bij haar verzekerde monumenten een collectieve Milieuschadeverzekering heeft afgesloten.

Tevens is een CAR-verzekering (Construction-All-Risks) afgesloten. Met een eigen CAR-verzekering is er meer grip op de vergoeding van schades. Voor beschermde monumenten is het verplicht volgens het Besluit Rijkssubsidiering Restauratie Monumenten om een CAR-verzekering af te sluiten en komen de kosten in aanmerking voor subsidie. Vrijwilligers zijn in een eigen CAR-verzekering meeverzekerd.

Bij ASR Nederland is een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven afgesloten. Het verzekerd bedrag is vastgesteld op € 2.500.000.

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019**

Waddenfonds

Het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds heeft op 7 mei 2014 besloten dat onze stichting in aanmerking komt voor een subsidie uit het Waddenfonds. De subsidie bedraagt maximaal 49,83% van de subsidiabele kosten tot een maximum van € 200.000,00.

Kenmerken project:

Projectnaam	Monumentale Waddenzeebakens
Projectnummer	WF 221828
Geplande einddatum	31-12-2018
Omschrijving project	Het project behelst het restaureren van vijf monumenten die vroeger belangrijk waren als Waddenzeebakens en tegenwoordig belangrijk zijn als toeristische trekpleister in het Friese terpenlandschap.
Doelstelling	Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het waddegebied.
Outputindicatoren	5 gerestaureerde monumenten

Het subsidievaststellingsverzoek in het kader van de 'Subsidieverordening Waddenfonds 2012' is medio maart 2019 ingediend. Bij brief d.d. 13 september 2019 is de Waddenfondsbijdrage vastgesteld op € 200.000. Aan voorschotten was in voorgaande jaren reeds € 152.941 uitgekeerd, zodat een eindbetaling ad € 47.059 betaalbaar is gesteld. Dit bedrag is op 11 oktober 2019 ontvangen.

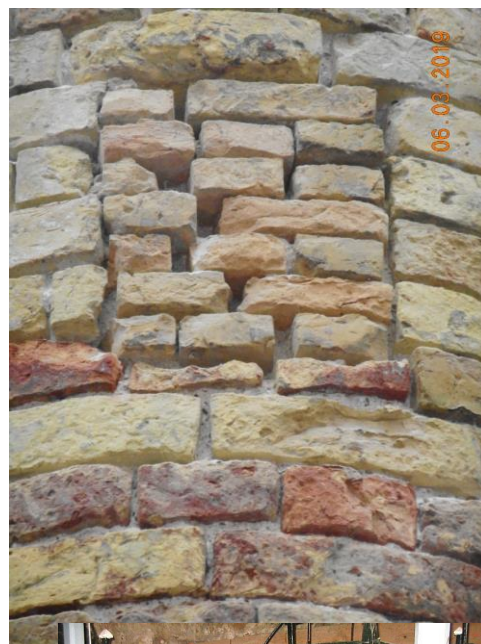
1.5 Verslag activiteiten instandhouding objecten

In het verslagjaar zijn voor onderstaande objecten 6-jaren onderhoudsplannen gemaakt en daarvoor is subsidie aangevraagd.

Object	Verwachte kosten 2020-2025	Toegekende subsidie Rijk	Toegekende subsidie provincie
Broerekerk	€ 62.262	€ 37.357	Geen recht op
Am. Windmotor Hartwerd	€ 19.490	€ 9.800	€ 2.451
Dakruiter Gaast	€ 10.006	€ 4.665	Geen recht op
Dakruiter Ferwoude	€ 15.226	€ 4.665	Geen recht op
Toren Parrega	€ 34.959	€ 20.957	Geen recht op
Am. Windmotor Tjerkwerd	€ 62.251	€ 31.080	€ 9.000
Kerktoren Pingjum	€ 67.306	€ 26.594	Afgewezen
Molen Witmarsum	€ 78.795	€ 36.000	€ 9.000
Klokkenstoel Skarl	€ 26.500	€ 1.149	Geen recht op
Toren Folsgare	€ 26.168	€ 15.697	Geen recht op
Toren Gauw	€ 22.349	€ 13.409	Geen recht op
Toren IJlst	€ 33.964	€ 20.376	Geen recht op
Klokkenstoel Indyk	€ 10.620	€ 1.039	Geen recht op
Begraafplaats Indyk	€ 7.500	€ 4.496	Geen recht op
Toren Nijland	€ 21.598	€ 18.007	Geen recht op
Klokkenstoel Smelbrêge	€ 11.327	€ 934	Geen recht op
Begraafplaats Smelbrêge	€ 9.900	€ 5.928	Geen recht op
Klokkenstoel Ypecolsga	€ 19.468	€ 1.659	Geen recht op
Vuurtoren Workum	€ 15.321	Afgewezen	Geen recht op

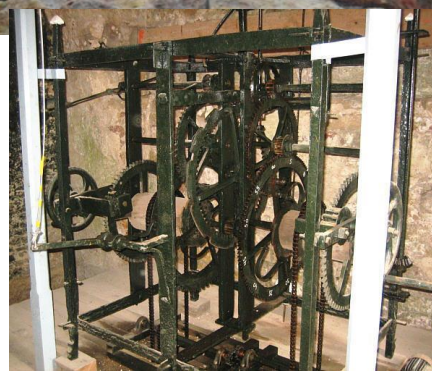
Broerekerk te Bolsward

In november is aan de binnenzijde flink wat voegwerkherstel uitgevoerd. Het is gebleken dat het voegwerk aan de binnenkant van de kerk behoorlijk te lijden heeft gehad van de brand in 1980. Veel voegwerk is te heet geweest en verzand daardoor steeds meer. Ook waren er stenen die hierdoor bijna los waren komen te liggen. Het budget voor onderhoud dat in het verslagjaar nog beschikbaar was, is daarom in z'n geheel besteed aan dit voegwerkherstel. In het nieuwe onderhoudsplan voor 2020 t/m 2025 is opnieuw een flinke post voor voegwerkherstel opgenomen.

Kerktoren Burgwerd

In het verslagjaar is, net als in 2017 en 2018, storing geweest aan het zeer oude en monumentale uurwerk. Dit uurwerk dateert zeer waarschijnlijk uit de tweede helft van de 16^e eeuw. De storing kon worden verholpen.

Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019

In het voorjaar van 2018 bleek dat er een gaatje zat in de vogelwering voor de luidgaten. Daardoor hadden de kauwtjes erg veel takken de toren ingesleept. Dit is erg nadelig voor het houtwerk omdat het veel vocht vast houdt en het onder de takken gaat broeien. Het gaatje is toen dicht gemaakt waardoor het probleem is opgelost. De Monumentenwacht is gevraagd de takken op te ruimen en de zolders van de toren te vegen. Dit is in maart van het verslagjaar uitgevoerd.

Onze vrijwilligster ter plaatse, mevrouw Eringa, is aan het einde van het jaar gestopt en verhuisd. De heer Strikwerda heeft het stokje van haar overgenomen.

Amerikaanse windmotor Hartwerd

Nadat de molen in 2018 gerestaureerd is, was in het verslagjaar geen onderhoud nodig. De vrijwilliger ter plaatse verzorgt het smeren van de lagers.

Dakruiter Gaast

Aan deze dakruiter zijn in 2019 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. In 2014 is de dakruiter gerestaureerd.

In mei was er een storing aan het monumentale uurwerk. Dit is verholpen.

Dakruiter Ferwoude

Deze dakruiter is in 2016 ingrijpend gerestaureerd. Daarom hoefde er in 2019 geen onderhoud te worden gepleegd. Sinds de restauratie wordt het oude uurwerk automatisch opgewonden.

Kerktoren Parrega

De toren is in 2017 gerestaureerd. In 2019 is daarom geen onderhoud nodig geweest.

Het oude uurwerk wordt sinds 2010 automatisch opgewonden.

Door een zomerstorm zijn een aantal dakpannen van het dak gewaaid. De Monumentenwacht heeft ter vervanging nieuwe (tweedehands) dakpannen op het dak gelegd.

Amerikaanse windmotor Jousterp te Tjerkwerd

In 2014 is voor deze windmotor een technisch onderhoudscontract afgesloten met Mannen van Staal uit Leeuwarden. De molenaar die het smeren van de diverse onderdelen voor zijn rekening nam, had aangegeven dat hem dit om gezondheidsredenen niet meer lukte.

Onderdeel van dit onderhoudscontract is dat er diverse automatische vetpatronen zijn geplaatst, die ieder half jaar vervangen moeten worden.

Ook in het verslagjaar is dit uitgevoerd.

Kerktoren Pingjum

In februari van het verslagjaar werd door de plaatselijke vrijwilliger gerapporteerd over vallende stenen. Dit als gevolg van vorstschade vanwege inwatering in het metselwerk. Nadere inspectie leert dat bij de versnijdingen in de buitengevels het

regenwater in de muur loopt, in plaats van langs de toren naar beneden. Hiervoor moet een oplossing worden gemaakt tijdens een volgende restauratie die hopelijk in 2021 plaats kan vinden.

De losse stenen die nog in de gevel zaten zijn weggehaald om gevaar voor mensen die op het kerkhof lopen te voorkomen.

Tijdens een winterstorm waren diverse dakpannen van het dak gewaaid. Eigenlijk na iedere storm was er wel schade. De Monumentenwacht heeft de verdwenen dakpannen vervangen en daarom zijn veel dakpannen met RVS schroeven vast gemaakt. De reeds aanwezige panhaken werkten op deze hoogte toch niet voldoende. Dit alles is gedaan in de hoop dat bij volgende stormen geen schade meer zal ontstaan.

Korenmolen De Onderneming Witmarsum

Molenaar Christa Bruggenkamp wil haar eigen bedrijfje starten rondom de molen. Dit betreft dan vooral brood bakken van meel gemalen met de molen en dit brood vervolgens ter plaatse te verkopen. Ze heeft behoorlijk wat strubbelingen met de gemeente ondervonden die van mening was dat ze 7 parkeerplaatsen op gemeentegrond moest aanleggen. Ook werd een geluidonderzoek gevraagd. Uiteindelijk heeft de gemeente haar de nodige respijt gegeven en is haar bedrijfje in 2019 van start gegaan. De broden gaan de hele wereld over.

In het verslagjaar was geen subsidie beschikbaar voor onderhoud aan de molen. Daarom is het onderhoud tot het hoogstnoodzakelijke beperkt. Er is alleen varkensreuzel aangeschaft voor het smeren van de verschillende onderdelen van de molen. De vrijwilligers zorgen er steeds voor dat de reuzel op de juiste plaatsen is aangebracht.

Kerktoren Hindeloopen

In het verslagjaar is twee keer een probleem geweest met het uur- en het slagwerk. De problemen konden redelijk gemakkelijk worden opgelost. Ook was er een storing aan de hydraulische vlaggenmast. Dit is ook verholpen.

Verder is er geen onderhoud gepleegd.

Kerktoren Koudum

Aan deze toren zijn in het verslagjaar geen

onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Wel is de luidmotor in de toren kapot gegaan. Deze is naar een wikkelcentrale gebracht die de motor kon herstellen.

Kerktoeren Molkwerum

Aan deze toren zijn in het verslagjaar de nodige onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Het ijzerwerk dat te maken heeft met het luiden van de klok was zeer roestig. Dit is allemaal ontroest en in een roestwerende verf gezet.

Verder is er klein herstel uitgevoerd aan verschillende houten onderdelen. Ook is de onderste 3 m van het buitenmetselwerk van de toren opnieuw gevoegd.

Aan de buitenzijde van de toren is alle houtwerk van een nieuwe verflaag voorzien.

Kerktoeren Warns

De toren is in 2018 gerestaureerd. Staartje van die restauratie was het herstel van de klokken. Hiermee was wel begonnen in 2018, maar het werk kon pas in 2019 worden afgerond.

De beide klokken met alle toebehoren moesten ook worden gerestaureerd. De grote klok vertoonde bovendien een grote scheur en moest uit de toren worden gehaald om naar de klokkengieterij te kunnen worden gebracht. Opdracht voor deze klus was verstrekt aan Klokkengieterij Reiderland.

Om de klok uit de toren te kunnen halen moest één luidgat worden uit gebroken. Bouwbedrijf Van der Vegt heeft een flink stuk metselwerk verwijderd. Nadat de klok in januari 2019 terug was gekeerd, is de muur weer conform de bestaande situatie hersteld.

De grote klok bleek nog meer gescheurd dan eerder was geconstateerd. Het werk in de klokkengieterij bleek dan ook meer tijd te kosten dan voorzien. Daardoor kwam de klok niet meer in december 2018 terug en moest het werk in 2019 worden afgerond.

In maart van het verslagjaar was het dan eindelijk zover dat de klokken weer konden luiden. De krukassen zijn vervangen door rechte luidassen. Dit betekent dat de klokken veel muzikaler en minder luid klinken.

Omwonende hadden een verzoek ingediend om de luidgaten aan de zijde van de woningen dicht te maken. Zij vertelden veel overlast te hebben gehad van het klokluiden. Dit was deels te verklaren uit het feit dat de grote klok gescheurd was, waardoor een vreemd bijgeluid aanwezig is geweest.

Nadat de nieuwe situatie een feit was, zijn er geen klachten meer gekomen. Dit omdat de klokken veel mooier en ook zachter klinken.

Klokkenstoel Skarl

Aan deze klokkenstoel zijn in het verslagjaar geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Wel is er in het verslagjaar in samenwerking met restauratiebedrijf Van der Vegt een restauratieplan opgesteld waarvoor rijkssubsidie is aangevraagd. Er is in de winter vervolgens fondswerving opgestart, met de bedoeling om in 2020 te kunnen restaureren.

Kerktoeren Workum

In 2018 is de klokkenstoel gerestaureerd. Toen bleek ook restauratie van de klokken erg nodig te zijn. Slechte klepels, veel roestend ijzer en rechte luidassen die in het verleden waren veranderd in krukassen. Klokkenadviseur J. Pompstra heeft hiervoor een restauratieplan opgesteld en Klokkengieterij Reiderland heeft opdracht gekregen om de klokken met alle toebehoren te restaureren. De luidassen worden weer veranderd in rechte assen. Daardoor gaan de klokken weer van vallend luiden naar vliegend luiden. Door deze manier van luiden zullen de klokken veel “muzikaler” gaan klinken. Ook wordt daarmee slijtage van de klokrand voorkomen.

Eén van de twee klepels hing nog maar aan twee bouten. De overige drie bouten waren afgebroken. Alle vijf bouten zullen worden vervangen door dikkere bouten.

Bovenin de lantaarn hangt een klein klokje uit de vijftiger jaren. De klepel in dit klokje is versleten en zal ook worden vervangen.

Daarnaast zal het carillon een onderhoudsbeurt krijgen en zal er een nieuwe computer worden aangeschaft, zodat er veel meer liederen kunnen worden gespeeld. Alle werkzaamheden aan het carillon en de nieuwe computer worden betaald door Stadsbelang Workum.

De werkzaamheden aan de klokken en het carillon zijn in 2018 opgedragen aan Klokkengieterij Reiderland. Uitvoering stond gepland voor januari en februari 2019.

Het bedrijf dat de uitvoering voor zijn rekening nam bleek echter een meester in het uitstellen en het onbereikbaar zijn. Dit had ook tot gevolg dat er steeds meer gemor vanuit de stad kwam. Met name bij begrafenissen wordt het klokluiden nu gemist.

Ook het carillon is al lange tijd stil.

Het hele jaar door is er zo nu en dan een dagdeel aan het herstel gewerkt. Met als resultaat dat in het verslagjaar nog niet eens de helft van de benodigde werkzaamheden is uitgevoerd. Voor de provinciale subsidie was het vereist dat de werkzaamheden in 2019 gereed zouden zijn. Daarom is in december een verzoek aan de provincie gericht om extra tijd.

In de nazomer zijn alle verbindingen van de klokkenstoel nog een keer gecontroleerd op uitdrogen. Er bleek niks

aan de hand te zijn.

Er bleek lekkage in het lood van het dakje bovenin de lantaarn te zijn. Dit is hersteld.

Kerktoren Fols gare

In 2018 was een offerte ontvangen voor het vervangen van het oude versleten elektrisch uurwerk wat zorg moet dragen voor de aandrijving van de wijzers en het slaan van de hamer op de klok. Er is bij de verenigingen in het dorp de vraag neer gelegd of zij een financiële bijdrage willen leveren hiervoor. Pas in de loop van 2019 kwam vanuit het dorp het bericht dat zij geen geld over hadden voor een nieuw apparaat. Uiteindelijk is besloten dan maar voor rekening van de stichting het elektrisch uurwerk te vervangen.

Verder is er het nodige aan onderhoud gepleegd. Een strijk balk in de toren is vervangen, een leuning vastgezet, het deurtje naar de kap van de kerk is brandwerend afgewerkt en de toren aan de binnenzijde schoon geveegd.

Kerktoren Gauw

Aan deze toren zijn in het verslagjaar de nodige onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Er zijn op verzoek van de Monumentenwacht enkele bordeshekjes geplaatst. Het ijzerwerk rondom de klok was erg roestig en is ontroest en behandeld met roestwerende verf. Het dakluik lekte, maar was ook veel te zwaar. Dit is aangepast in gewicht en waterdicht gemaakt. Ook is buitenschilderwerk uitgevoerd. Ook is de toren aan de binnenzijde schoon geveegd.

Toren IJlst

Aan deze toren zijn in 2019 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Wel was er een storing in het uurwerk en ook aan de luidmotoren. Het uurwerk is hersteld. De luidmotoren waren versleten. Sinds de zomer kon er niet meer geluid worden. De stad heeft diverse acties opgestart om geld in te zamelen voor twee nieuwe luidmotoren en ook voor de vervanging van de wijzerplaatverlichting. Deze laatste vertoonde steeds meer uitgevallen lampjes.

Begraafplaats en klokkenstoel Indijk

Hoveniersbedrijf Tjeerd van Netten uit Hommerts heeft in 2019 voor het derde achtereenvolgende jaar de opdracht gekregen het onderhoudswerk uit te voeren.

De begraafplaats is in het verslagjaar 18 keer gemaaid. Ook is snoeiwerk verricht aan de bomen. De klokkenstoel is behandeld met een anti-alg middel.

Kerktoeren Nijland

In het verslagjaar zijn de wijzerplaten en de galmborden geschilderd. Tijdens de werkzaamheden van de schilder aan de wijzerplaten ontdekte de schilder rotte houten onderdelen. Er is toen een restauratiebedrijf ingeschakeld om eerst het hout te vervangen zodat de schilder de wijzerplaten weer netjes kon maken.

Ook was het luidketting, waarmee het luidwiel rond wordt getrokken door een luidmotor, gebroken. Het ketting is hersteld door er een staaldraad aan vast te maken.

Begraafplaats en klokkenstoel Smallebrugge

Hoveniersbedrijf Tjeerd van Netten uit Hommerts heeft in 2019 voor het derde achtereenvolgende jaar de opdracht gekregen het onderhoudswerk uit te voeren.

De begraafplaats is in het verslagjaar 18 keer gemaaid. Ook is snoeiwerk verricht aan de bomen. De heg rondom de begraafplaats is drie keer gesnoeid. De klokkenstoel is behandeld met een anti-alg middel.

De kosten van het onderhoud, onder aftrek van de rijkssubsidie, worden betaald door de Dr. L.A. Buma Stichting te Sneek.

Klokkenstoel Ypecolsga

Deze klokkenstoel is in 2014 gerestaureerd. In het verslagjaar zijn geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Er was een probleem met het luiden van de klok. Alle draaiende onderdelen zijn gesmeerd en de stroppen om de luidassen zijn nagetrokken. Sindsdien zijn er geen problemen meer geweest.

Vuurtoren van Workum

Na de succesvolle restauratie in 2016 zijn aan de vuurtoren en wachterswoning in 2019 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Wel waren er wat problemen met voorzetramen in de woning en lekkage via een raam in de toren. Deze problemen konden worden opgelost met het aanbrengen van diverse tochtstrips.

2. Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans, met vergelijkende cijfers van het vorige boekjaar;
- de staat van baten en lasten;
- de toelichting op de balans en de staat van baten en lasten.

2.1 Balans 31 december 2019

De balanspositie per 31 december 2019 van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest-Fryslân is als volgt.

Activa	2019	2018	Passiva	2019	2018
Vaste activa			Eigen vermogen		
			- Algemene reserve	115.000	115.000
			- Jaarresultaat	67.770	8.940
			- Reserve onderhoud / restauratie.	224.818	215.879
Vlottende activa			Kortlopende schulden		
Vorderingen			- Crediteuren	21.004	35.891
Liquide middelen:			- Overlopende passiva	114.203	107.285
- Rabo Zakelijke rekening	17.103	6.060	- Aangegane verplichtingen	21.280	
- Rabo Doel Reserveren	446.973	276.936			
- MoneYou Zakelijk Sparen	0	100.000			
- SNS Zakelijk Sparen	99.999	99.999			
Totaal activa	564.075	482.995	Totaal passiva	564.075	482.995

2.2 Staat van baten en lasten

Omschrijving	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Algemene baten			
Bijdragen gemeente	147.828	148.310	146.874
Donatie			750
Verhuur objecten	10.127	5.850	10.907
Instandhouding			
Subsidies Nationaal Restauratiefonds	38.382	30.250	59.937
Restauratie subsidie provincie	22.891	0	57.218
Bijdragen derden (fondsen e.a.)	31.000	4.000	54.750
Waddenfonds	47.059	0	0
Overlopende passiva	-7.368	10.025	-28.531
Vergoeding Wetterskip	0	600	0
Schadevergoedingen	2.295		0
Overige baten instandhouding	2.750	4.130	3.030
Financiering			
Rente spaarrekeningen	282	750	407
Totale baten	295.246	203.915	305.342

Omschrijving	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Algemene lasten			
Technische/administratieve ondersteuning	38.075	53.960	39.960
Overige algemene kosten	7.275	4.150	3.267
Bestuurslasten			
Overige bestuurskosten	1.587	4.100	1.811
Instandhouding			
Kosten subsidiabel	156.395	122.160	235.295
Kosten niet subsidiabel	23.968	27.490	15.896
Financiering			
Bankkosten	176	210	174
Onvoorzien		4.600	
Totale lasten	227.476	216.670	296.403

Saldo baten minus lasten	67.770	-12.755	8.939
---------------------------------	---------------	----------------	--------------

2.3 Toelichting op de balans 31 december 2019 en de staat van baten en lasten

Algemene toelichting

De jaarrekening 2019 is in euro's opgesteld, waarbij de richtlijnen voor de jaarverslaglegging zoals opgenomen in de RJ-bundel, in belangrijke mate zijn gevolgd. Voor organisaties zonder winststreven is bepaling RJ 640 mede van toepassing.

Waardering

Activa, passiva en vorderingen zijn gewaardeerd en opgenomen tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten van het verslagjaar, met inachtneming van de bovenvermelde waarderinggrondslagen.

De (rijks)bijdragen met betrekking tot de subsidiabele kosten van instandhouding zijn verantwoord in het jaar waarin zij zijn ontvangen. Bij de verantwoording is rekening gehouden met de op het verslagjaar betrekking hebbende lasten instandhouding.

De lasten van instandhouding worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Verliezen worden genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Toelichting op de balans 31 december 2019

Liquide middelen

MoneYou is, gelet op de veranderde marktomstandigheden, in november 2019 gestopt met Zakelijk sparen wat betekent dat de zakelijke spaarrekening is gesloten en het saldo is overgeboekt naar de tegenrekening (Rabo Doel Reserveren).

Het bestuur heeft in 2019 veel aandacht gegeven aan het wegzetten van een tijdelijk overschot aan liquide middelen. Het wegzetten binnen een financiële instelling levert weinig tot niets op en kan zelfs ongewenst eindigen in het afdragen van negatieve rente.

Bij het zakelijk sparen moet eveneens in ogenschouw worden genomen het depositogarantiestelsel dat een bepaalde bescherming biedt voor de tegoeden van de rekeninghouders als een bank failliet gaat.

Eigen vermogen

De algemene reserve omvat een bedrag van € 5.000 per object. Voor de 23 in bezit zijnde objecten bedraagt de algemene reserve derhalve € 115.000.

De financiële middelen in de reserve onderhoud/restauratie worden in eerste instantie aangewend voor de uitvoering van de PIP-plannen waarvoor rijkssubsidie is toegekend. Het jaarresultaat 2018 ad € 8.940 is toegevoegd aan de Reserve onderhoud/restauratie.

Het jaarresultaat 2019 wordt, na vaststelling van de jaarrekening 2019 door het bestuur, toegevoegd aan de reserve onderhoud/restauratie.

Crediteuren

Omschrijving	31-12-2019
IDTV Film Video Productie, te restitueren waarborgsom huur Broerekerk	200
Bouw- en Restauratiebedrijf van der Vegt BV, onderhoud kerktoren Gauw	3.026
Bouw- en Restauratiebedrijf van der Vegt BV, onderhoud kerktoren Fols gare	2.391
Bouw- en Restauratiebedrijf van der Vegt BV, onderhoud kerktoren Molkwerum	9.438
Steunpunt Monumentenzorg Fryslân, dienstverlening november	2.794
Steunpunt Monumentenzorg Fryslân, dienstverlening december	3.155
Totaal crediteuren	21.004

De schulden aan crediteuren per 31 december 2018 ten bedrage van € 35.891 zijn in 2019 volledig afgewikkeld.

Overlopende passiva (vooruit ontvangen subsidies)

Gelet op de subsidiabele uitgaven instandhouding en gelet op de ontvangen bedragen aan subsidies en bijdragen zijn in de afgelopen jaren bedragen 'geparkeerd' op de balans onder de post **Overlopende passiva (vooruit ontvangen subsidies)**. Op het moment van uitvoering van de betreffende werkzaamheden worden de hiervoor vooruit ontvangen subsidiebedragen als baten in de exploitatie opgenomen.

Op 1 januari 2019 omvat deze post een bedrag van € 107.285. Per saldo is in 2019 toegevoegd een bedrag van € 6.918. De balanspost per 31-12-2019 komt daarmee op een totaalbedrag van € 114.203.

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de bijlagen.

Aangegane verplichtingen

De kosten inzake de afronding van het project restauratie klokkenstoel en herstel klokken / carillon in de toren aan de Merk te Workum zijn verantwoord in 2019. Onder de post Aangegane verplichtingen is een bedrag van € 21.280 opgenomen. Uitvoering van de resterende werkzaamheden dient begin 2020 plaats te vinden. Van de zijde van de provincie is tot 1 november 2020 uitstel verkregen voor het indienen van de eindverantwoording in het kader van de subsidieverkrijging.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2019

Verhuur objecten - huuropbrengsten

Met betrekking tot de verhuur van de objecten voormalige Broerekerk te Bolsward en de Toren Workum heeft het bestuur regels en huurprijzen vastgesteld.

Het monument Vuurtoren van Workum is verhuurd aan de Stichting It Tointsje Leech, waarbij aan deze stichting de mogelijkheid van onderverhuur is geboden. De overeengekomen huurprijs bedraagt € 88,10 per maand.

De baten van de verhuur en het in gebruik geven van genoemde objecten zijn:

Omschrijving	2019	2018
Broerekerk: verhuur aan diverse personen en instanties	7.625	8.750
Broerekerk: bijdragen gebruik	345	0
Toren Workum: opbrengst verhuur	1.100	1.100
Vuurtoren Workum: opbrengst verhuur	1.057	1.057
Totaal	10.127	10.907

Subsidies Rijksdienst Cultureel Erfgoed (Nationaal Restauratiefonds)

In 2019 zijn de volgende subsidies ontvangen en verantwoord:

Object	Nummer	2019	2018
Broerekerk Bolsward	1004.207.100	2.899	2.899
Kerktoren Burgwerd	876.561.002	3.372	5.065
Amerikaanse windmotor "Oegeklooster" Hartwert	867.351.10		2.643
Kerktoren Gaast	1004.231.100	506	506
Kerktoren Ferwoude	1004.248.100	506	506
Kerktoren Parrega	845.587.10		7.042
Kerktoren Pingjum	876.634.003	3.429	
Molen Witmarsum	866.282.003	3.000	
Kerktoren Hindeloopen	1072.897.100	4.114	4.091
Kerktoren Koudum	1072.897.100	2.285	2.336
Kerktoren Molkwerum	1072.897.100	1.372	1.361
Kerktoren Warns	1072.897.100	2.285	2.268
Kerktoren Workum	845.579.003		11.332
	1090.408.100	3.849	3.849
Kerktoren Nijland	1016.941.100	1.183	1.183
Kerktoren Gauw	1017.208.100	1.732	1.732
Kerktoren Folsgare	1018.197.100	1.178	1.178
Kerktoren IJlst	1010.193.100	3.150	3.150
Klokkenstoel en begraafplaats Indijk	1010.014.100	1.338	1.338
Klokkenstoel Ypecolsga	1016.941.100	177	177
Klokkenstoel en begraafplaats Smelbrêge	1010.177.100	877	877
Vuurtoren van Workum		1.130	6.404
Totaal		38.382	59.937

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019**

Subsidies provincie Fryslân

Begin oktober 2019 is een bedrag van € 440 ontvangen inzake de Amerikaanse Windmotor Oegeklooster te Hartwerd met de omschrijving: Vast. Stimo 12.

Middels brief d.d. 17 december 2019 is door de provincie Fryslân een subsidie van € 2.451 verleend voor de instandhouding van de Windmotor Oldeklooster te Hartwerd over de periode 2020-2025. De subsidie is direct vastgesteld op € 2.451 en in december 2019 ontvangen.

Het project 'Derde luidklok toren Gertrudis' te Workum wordt door onze stichting ondersteund door subsidie aan te vragen. De kosten van het project worden begroot op afgerond € 55.200. Het Iepen Mienskipfûns heeft ten behoeve van het project medio het verslagjaar een subsidie toegekend van € 20.000.

Resumerend: ontvangen provinciale subsidies

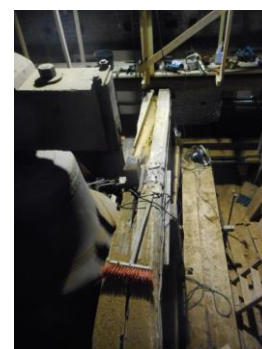
Project	Bedrag
Amerikaanse windmotor Hartwerd, vast.Stimo12	440
Amerikaanse windmotor Hartwerd, instandhouding periode 2020-2025	2.451
Project 'Derde luidklok toren Gertrudis', subsidie Iepen Mienskipfûns Fryslân	20.000
Totaal	22.891

Bijdragen derden (fondsen e.a.)

De stichting heeft ook in 2019 de nodige inspanningen verricht met betrekking tot de fondsenwerving. Ieder jaar wordt getracht om de kosten van de uitvoering van projecten en de PIP-plannen (deels) te dekken door het verwerven van gelden uit fondsen. Het resultaat hiervan is dat in 2019 een bedrag van totaal € 31.000 kon worden verantwoord.

Een overzicht van de ontvangen bijdragen derden in 2019:

Fondsen	Object		
	Broerekerk Bolsward	Toren Warns	Toren Workum
St. Sint Anthony Gasthuis	4.000		
Troubadour WillumS'TrouB'	500		
St. Juckema-Siderius Fonds		1.500	3.000
St. Bouwcultuurfonds Friesland		2.000	
Prins Bernhard Cultuurfonds		15.000	
St. Jkvr.Bas Backer			5.000
Totalen	4.500	18.500	8.000

Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019

Waddenfonds

Het subsidievestigingsverzoek in het kader van de 'Subsidieverordening Waddenfonds 2012' is medio maart 2019 ingediend. Bij brief d.d. 13 september 2019 is de Waddenfondsbijdrage vastgesteld op € 200.000. Aan voorschotten is reeds uitgekeerd € 152.941 zodat een eindbetaling ad € 47.059 betaalbaar is gesteld. Dit bedrag is op 11 oktober 2019 ontvangen.

Overlopende passiva

Gelet op de subsidiabele uitgaven Instandhouding in 2019 en gelet op de ontvangen bedragen aan subsidies en bijdragen is in 2019 een bedrag van per saldo € 7.368 toegevoegd aan de balanspost Overlopende passiva. Voor een nadere specificatie van dit bedrag wordt verwezen naar de bijlagen.

Vergoeding Wetterskip

De Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest-Fryslân draagt, als opdrachtnemer, zorg voor het wegpompen van overtollig water bij extreme omstandigheden door de Amerikaanse windmotoren in Tjerkwerd en Hartwert. De overeenkomst is op 1 januari 2014 in werking getreden en is aangegaan voor onbepaalde tijd. Het Waterschap en de Molenbeheerder kunnen eenzijdig de overeenkomst beëindigen, met inachtneming van een opzegtermijn van een half jaar.

Op basis van deze overeenkomst ontvangt de Molenbeheerder van het Waterschap, voor het beschikbaar houden van zijn molens, jaarlijks een vergoeding. De uitbetaling van het bedrag vindt plaats, na melding van beschikbaarheid voor het komende jaar, in de maand januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar. Het bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van het consumentenprijs indexcijfer. In 2018 en 2019 is geen vergoeding ontvangen.

Schadevergoedingen

De stormschade aan de toren te Pingjum is hersteld door Monumentenwacht Fryslân. De kosten bedroegen € 2.813. Door Donatus is de uitkering stormschade vastgesteld op € 2.295.

Overige baten instandhouding

De voor rekening van de stichting komende onderhoudskosten van de klokkenstoel met begraafplaats Smelbrêge kunnen worden gedeclareerd bij de Dr. L.A. Buma Stichting op grond van erfrecht. Met de voormalige gemeente Wymbritseradiel is destijds afgesproken dat

---

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019**

---

de eigenaar opdrachtgever is voor het onderhoud en dat deze de kosten, na aftrek van de ontvangen (rijks)subsidie voor dit monument, in rekening brengt bij de Dr. L.A. Buma Stichting. Het (groen)onderhoud van de begraafplaats en de klokkenstoel wordt dus volledig door genoemde stichting betaald, onder aftrek van de door onze stichting ontvangen rijkssubsidie. Verantwoord is in 2019 de declaratie van de kosten over het jaar 2018.

Rente spaarrekeningen

Tijdelijk overtollige geldmiddelen zijn gestort op een aantal spaarrekeningen. Aan rente is verantwoord:

Spaarrekening	2018	2018
Rabo Doel Reserveren	37	194
MoneYou Zakelijk Sparen	144	0
SNS Bank Zakelijk Sparen	100	213
Totaal rentebaten	281	407

Toelichting lasten

Technische/administratieve ondersteuning

Voor de uitvoering van werkzaamheden voor de stichting is, via het Steunpunt Monumentenzorg Fryslân, de heer Harm Haitsma ingehuurd.

Specificatie:

Omschrijving	2019	2018
Aantal uren	353,5	370,0
Kosten	€ 36.358	€ 38.055
Reiskosten	€ 1.717	€ 1.905
Totaal kosten	€ 38.075	€ 39.960

Het overeengekomen uurtarief bedraagt met ingang van 1 januari 2017 € 85,00 exclusief BTW en reiskosten. Het aantal in te zetten uren is bepaald op maximaal 570 per jaar.

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019**

Overige algemene kosten

Specificatie:

Omschrijving	2019	2018
TNT Post, vergoeding postbus	254	241
Premie verzekering aansprakelijkheid bedrijven	113	113
Vrijwilligersvergoeding verhuur Broerekerk	420	
Vrijwilligersvergoeding notuleerwerkzaamheden	200	200
Vrijwilligersvergoeding administratieve werkzaamheden	900	900
Kosten website en hosting	629	103
Snelstart, administratieve software	145	133
Onkosten vrijwilligersbijeenkomst en -attentie	508	609
Donatus, premie CAR verzekering	1.021	908
Controleverklaring Waddenfonds	2.904	
Overige algemene kosten	181	60
Totaal	7.275	3.267

Overige bestuurskosten

Specificatie:

Omschrijving	2019	2018
Aan de bestuursleden is ter dekking van de kosten een vergoeding bestuurskosten verstrekt van € 125,00 per persoon	1.000	1.000
Declaratie reiskosten	211	371
Vereniging De Hollandsche Molen, contributie	150	150
Onkosten bezoek en bespreking met portefeuillehouder	0	233
Overige bestuurskosten	226	57
Totaal	1.587	1.417

Instandhouding – kosten subsidiabel

De subsidiabele kosten instandhouding omvatten ondermeer de kosten onderhoud / restauratie, controle / reparatie bliksembeveiliging, luid- en uurwerken, opstellen PIP-plannen, jaarlijkse begeleiding en onderhoud / inspectie Monumentenwacht.

Specificatie van de kosten subsidiabel:

Kosten subsidiabel	2018	Begroting	2018
Onderhoud / restauratie	91.706	84.340	212.560
Bliksembeveiliging	364	0	896
Brandblusvoorzieningen	224	1.370	
Luid- en uurwerken	55.640	6.160	17.067
Opstellen PIP-plannen		15.300	3.190
Jaarlijkse begeleiding		8.440	
Monumentenwacht	8.461	6.550	1.581
Totaal	156.395	122.160	235.294

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2019**

De meest ingrijpende onderhoud-/restauratiewerken > € 10.000, inclusief luid- en uurwerken, die in 2019 zijn uitgevoerd betreffen:

Object	Realisatie	Begroting
Broerekerk Bolsward	53.671	4.900
Kerktoren Warns	21.385	1.000
Kerktoren Workum	34.474	2.580
Kerktoren Nijland	6.760	13.000
Kerktoren Gauw	3.026	17.240
Kerktoren Folsgare	8.701	12.000
Totaal	128.017	50.720

In 2018 is in uitvoering genomen het project Geluidwerende voorzieningen Broerekerk en zijn door Aannemer Vallinga–de Jong geluidwerende voorzieningen aangebracht en is het voegwerk hersteld. In 2019 is een vervolg gegeven aan het project door het aanbrengen van houten voorzetramen en het plaatsen van geluidwerende beglazing. Hiermee is dit project voltooid.

Tevens is in het verslagjaar onderhoud gepleegd aan het metsel- en voegwerk in de Broerekerk.

Vanaf begin november 2018 is projectmatig gewerkt aan het herstel van de toren te Warns (in- en uitwendig en de spits). Tevens is de grote klok gerestaureerd en is de kleine klok opnieuw geïnstalleerd. De toren- en klokkenrestauratie is in 2019 afgerond.

Eind 2018 is de restauratie van de klokkenstoel in de toren aan de Merk in Workum afgerond. Toegevoegd aan dit project is het in orde maken van de gebrekkige ophanging van de klepel van de grootste klok. De klok dient hiertoe uit de toren te worden getakeld. Afronding van deze werkzaamheden moet, ondanks de vele dringende verzoeken hiertoe, nog plaats te vinden. Wel is in de jaarrekening 2019 rekening gehouden met de kosten van de afronding van dit project.

Inzake de kerktoren te Nijland is medio 2019 buitenschilderwerk uitgevoerd en aan de toren te Gauw en Folsgare zijn, in het kader van de afronding van het geldende PIP-plan onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Opstellen PIP-plannen

Het opstellen van de PIP-plannen voor de diverse objecten heeft in eigen beheer door onze technisch adviseur plaatsgevonden wat tot een kostenbesparing van ruim 15 duizend euro heeft geleid.

Instandhouding – kosten niet subsidiabel

De niet-subsidiabele kosten omvatten onderhoud- en beheerkosten, premie verzekeringen, gemeentelijke heffingen / waterschapbelastingen, energiekosten / waterlevering en kosten schoonmaken ramen en glaskap Broerekerk Bolsward.

Specificatie van de kosten niet subsidiabel:

Kosten niet subsidiabel	2019	Begroting	2018
Onderhoud- en beheer	4.259	6.750	2.597
Premie verzekeringen	11.025	12.340	10.146
Gemeentelijke heffingen/waterschapsbelastingen	3.104	3.290	3.035
Energiekosten / waterlevering	1.033	910	118
Schoonmaken ramen en glaskap Broerekerk	4.547	3.700	0
Overige kosten instandhouding	0	500	0
Totaal	23.968	27.490	15.896

Gelet op de uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot het vervangen van de gebogen glaspanelen en het aanbrengen van de geluidwerende voorzieningen is in 2018 het schoonmaken van de ramen en de glaskap van de Broerekerk achterwege gebleven.

In 2019 zijn, conform de opdracht, in oktober de volgende schoonmaak werkzaamheden met betrekking tot de Broerekerk uitgevoerd:

- waswerkzaamheden koepel aan de buitenzijde, gevelglas dubbelzijdig en glas in lood dubbelzijdig;
- waswerk koepel binnenzijde en glas in zijbeuk;
- schrobben/zuigen vloer;
- reinigen steunbalken boven het dak van de zijbeuk;
- schoonmaken dakgoten aan binnenzijde en doorspoelen hemelwater afvoeren.

Overeenkomstig de offerte bedroegen de kosten € 4.547.

2.4 Kasstroomoverzicht

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de feitelijke geldstromen die in een organisatie in de loop van een boekjaar binnenkomen en uitgaan. Dit staat ook bekend als de "staat van herkomst en besteding der middelen".

Het kasstroomoverzicht geeft een analyse van de mutaties in het werkkapitaal c.q. de geldmiddelen. Een dergelijk overzicht heeft toegevoegde waarde naast de informatie uit de balans en de staat van baten en lasten.

Kasstroom 2019

Mutatie 2019

Operationele activiteiten			
- Saldo baten minus lasten	67.770		
Mutaties operationele activiteiten			67.770
Investeringsactiviteiten			
Financieringsactiviteiten			
Mutaties NWK (Netto werkkapitaal)			
Vorderingen			
- Mutatie debiteuren			
Mutaties vorderingen			
Kortlopende schulden			
- Toename crediteuren	-14.887		
- Toename overlopende passiva	6.917		
- Toename aangegane verplichtingen	21.280		
Mutaties kortlopende schulden		13.310	
Mutaties NWK (Netto werkkapitaal)			13.310
Mutaties liquide middelen			81.080
Liquide middelen			
- Saldo 1 januari	482.995		
- Saldo 31 december	564.075		
Toename saldo liquide middelen			81.080

Gecombineerd geven de balans, de resultatenrekening en het kasstroomoverzicht een volledig beeld van het financiële reilen en zeilen van onze stichting. De balans toont de waarde van de bezittingen en schulden op enig moment en de resultatenrekening verschaft inzicht in de opbrengsten en kosten in een periode. Het kasstroomoverzicht zet de inkomsten en uitgaven in die periode tegenover elkaar en maakt daarmee het plaatje compleet.

Vaststelling

Het Jaarverslag 2019 is op 13 mei 2020 vastgesteld door het bestuur van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân.

Secretaris,
R. Boersma.

Voorzitter,
J.W. Boekhoven.